

Pustil jsem se s ním do hry a pozoroval jsem všechny ty jeho rozmanité, neuvěřitelné pozice. Takové harmonie pohybů, takové tělesné vyspělosti, s jakou se sledáváme u zvířat, člověk nikdy nedosáhne! Zdána technika nemůže dosáhnout podobné dokonalosti v ovládání svalů. Jediné přirozenost je s to dobrat se podvědomě takové virtuosity, lehkosti, bystrosti a nenu- cenosti pohybů, pöz, takové tvárnosti. Když náš krasavec kocour skáče, skotací nebo se vrhá na prst, který pro- strčí skulinou, dovede proměnit naprostý křid v blasko- vý pohyb, který lze stěží sledovat. Jak ekonomicky přitom hospodari svou energií! Jak jí rozděluje! Hotové se k po- hybu, nebo ke skoku, nevyňakládá kocour zbuňdarma- síly na zbytečné napětí. S tím se u něho neshledáme. Shromazďuje v sobě sílu, aby jí v rozhodný okamžik našednou vrhl do toho pohybového centra, které bude v daný okamžik fungovat. Proto jsou jeho úkony tak bystře, určité a důrazné. Jistota spojena s lehkostí, pohyblivostí a svalovým uvolněním vedou k výjimečné tvárnosti, již se právě tolik významují kockovité šelmy. Abych si to ověřil na sobě, pokusil jsem se součíst s kocourem a udělal jsem několik „tygrích“ kroků svého Ohella. Avšak už při prvním kroku se ve mně mimovol- ně napsjalo všechno svalstvo a já si zřetelně připomněl svůj fyzický stav na veřejné produkci. Má základní chyba mě byla teď jasná. Člověk, spoutaný křečovitým přepě- tím celého těla se nemůže cítit svobodně a není s to žít na scéně přirozeným životem. Je-li obtížně znásobit par- císel při napětí, vyvolaném zvedáním klavíru, mělo by snad být možné ovládat nejjemnější vnitřní stavy role s tak složitou psychologií, jakou má Ohello? Jak už- tím představením! Dopusť, abych sebevědomě před- vedl na jevišti to, co se na něm v žádném případě obje- vovat nesmí.

Byl to velmi chytřý a přesvědčivý důkaz, provedený proti kladem.

... se konalo vyučování v hledišti. Když jsme tam
 spatřili jsme velký plakát s nápisem:

ČÁSTI A ÚKOLY.

... Nikolajevič nám blahopřál k zabavení nové,
 neobvyčejně důležité etapy našeho vyučování a jal se vy-
 světlivati, co to jsou části a jak se text nebo role skládá
 z jednotlivých částí.
 ... řekl, bylo jako vždy srozumitelné a poutavé.
 ... neměně nezachnu se zápisem Torcovovy hodiny, nýbrž
 s tím, co se přihodilo až po skončení vyučování, co mi
 ... pomohlo ještě lépe pochopit výklad Arkadije Niko-
 lajeviče.

... jsem byl totiž po prvé na návštěvě v domě pro-
 učitelého herce Sustova — strýce mého přítele Paši.
 ... oběda se zptal veliký herec synovce na to, co bylo
 ve škole. Zajímal ho naše práce. Paša mu řekl, že jsme
 ... k novému úseku — k „částem a úkolům“.
 — Znáte Sustovu? — zptal se stárc.
 ... vysvětluje se, že kdosi ze Sustovových dětí se učí dra-
 matickému umění u mladého pedagoga směšného pří-
 mení Sustova, který je horlivým stoupencem Torcovo-
 va. Proto si u něho každý klouček a holobrádek osvoji
 si terminologii: „Magické kdyby“, „smyšlenka předsta-
 vosti“, „opravdové jednání“ a jiné, mně ještě neznámé
 ... Sponda vnučuje celý den! — hlaholil veliký herec,
 ... co před něho stavěl ohromného krocana. — Jednou
 ... takhle u nás. A měli jsme zrovna tohle jídlo. Měl
 ... bolavý prst a požádal jsem tedy jeho, aby je rozřezal
 ... Děti! — obrátil se Sponda na mě krokodily. — Před-
 ... si, že to není krocan, ale celá pětiaktová hra, na

„Všichni moji krokodilové samozřejmě ihned vyčníhli zuby a chtěli je pozřit. Než podarilo se nám zrouy za-
 „Pamatovat! Najednou nezvládněš hrubě část. A proto je řez na méně hrubě části.“ Tak . . . a tak . . .
 promlouval Sustov, rozděluje nožky a křídla na jednotlivé části.
 - Ukaz talír, krokodile, - obrátil se k nejstaršímu synovi. - Tumaš jednu velkou část. To je první scéna.
 - „Pozval jsem vás, panové, abych vám oznámil nepřijemnou zprávu . . .“ - citoval hoch neumělým basem a nastavil talír.
 - Evžene Oněgin, tumaš druhou část s postřimstrem, - obrátil se veliky herec k malému Zehovi. - Kníže Igore, care Fedore, tu máte scénu Bobčinského a Dobčinského, Tajáno Rjepino, Kato Kabanova, vezměte scény Marie Antonovny a Amny Andrejevny, - hlahlol stryc Sustov, rozkládaje dětem kousky na nastavené talíře.
 - „Snězte to najednou!“ - prikazoval Sponda, - pokračoval stryc. - Měli jste vidět, co bylo pak! Moji vyhladovělí krokodilové se na jídlo vrhli a chtěli vše pozřít jedním rázem.
 Nežli jsme se nadali, měli už ohromné kusy v ústech a jeden se začal dávit, druhý chloptel. Nu . . . přišlo to. „Zapamatujte si, - poučoval Sponda, - neže-li zvládnout najednou velkou část, děl ji na menší a ještě menší, a je-li třeba, tedy na ještě menší.“ - - - Dobrá! Rozrezali dali do ust a zvykají, - popisoval stryc Sustov to, co sám dělal.
 - Markol je to nějak tuhé a tvrdé! - obrátil se neočekávaně se zmúčeným výrazem ke své pani v docela jímém, abych tak řekl, domácím tónu.
 - „Je-li kousek suchý, - nabadala děti Spondova slova, - ozliv jej krásným výmyslem představivosti.“

příklad „Revisor“. Je možno zvládnout ji najednou, i předllnou hru jako je „Revisor“ neže zvládnout jedním rázem. A proto je třeba ho rozdělit na hrubě části“.
 Tak . . . a tak . . .
 Při těchto slovech oddělil stryc Sustov nožky, křídla, měkké části a rozložil je po talíři.
 - „To jsou první, hrubé části“, - prohlásil Sponda. - Všichni moji krokodilové samozřejmě ihned vyčníhli zuby a chtěli je pozřit. Než podarilo se nám zrouy za-
 „Pamatovat! Najednou nezvládněš hrubě část. A proto je řez na méně hrubě části.“ Tak . . . a tak . . .
 promlouval Sustov, rozděluje nožky a křídla na jednotlivé části.
 - Ukaz talír, krokodile, - obrátil se k nejstaršímu synovi. - Tumaš jednu velkou část. To je první scéna.
 - „Pozval jsem vás, panové, abych vám oznámil nepřijemnou zprávu . . .“ - citoval hoch neumělým basem a nastavil talír.
 - Evžene Oněgin, tumaš druhou část s postřimstrem, - obrátil se veliky herec k malému Zehovi. - Kníže Igore, care Fedore, tu máte scénu Bobčinského a Dobčinského, Tajáno Rjepino, Kato Kabanova, vezměte scény Marie Antonovny a Amny Andrejevny, - hlahlol stryc Sustov, rozkládaje dětem kousky na nastavené talíře.
 - „Snězte to najednou!“ - prikazoval Sponda, - pokračoval stryc. - Měli jste vidět, co bylo pak! Moji vyhladovělí krokodilové se na jídlo vrhli a chtěli vše pozřít jedním rázem.
 Nežli jsme se nadali, měli už ohromné kusy v ústech a jeden se začal dávit, druhý chloptel. Nu . . . přišlo to. „Zapamatujte si, - poučoval Sponda, - neže-li zvládnout najednou velkou část, děl ji na menší a ještě menší, a je-li třeba, tedy na ještě menší.“ - - - Dobrá! Rozrezali dali do ust a zvykají, - popisoval stryc Sustov to, co sám dělal.
 - Markol je to nějak tuhé a tvrdé! - obrátil se neočekávaně se zmúčeným výrazem ke své pani v docela jímém, abych tak řekl, domácím tónu.
 - „Je-li kousek suchý, - nabadala děti Spondova slova, - ozliv jej krásným výmyslem představivosti.“

každý schod jako zvláštní část? Jaký to dá nakonec výsledek? Strýc Susťov žije ve třetím poschodí. Vede-li k němu při nejmenším šedesát schodů . . . tedy dostane-me šedesát částí? Je-li tomu tak, je pak potřeba počítat i každý krok po chodníku za část? To by bylo částí!

„Ne, – rozhodl jsem, – sestup se schodů je jedna část, cesta dolů, druhá. A což hlavní vchod? Vždyť jsem jej otevřel. Co je to? Jedna, nebo mnoho částí? A třeba mnoho. Tentokrát nemusím být skoupý, když jsem si to předtím tak zkrátili.

A tak, sešel jsem dolů

Vzal jsem za kliku dveři

Stiskl jsem ji

Otevřel jsem křídlo dveří

Prekročil jsem práh

Zavřel jsem dveře

Pustil kliku

Šel domů

Vrazil jsem do kolemjdoucicha . . .

Ne to není část, ale náhoda.

Zastavil jsem se před vykladní skříní. Jak je tomu v tomto případě? Je třeba počítat přecitlivěti každé knihy za jednotlivou část, nebo vzít celkový pohled na vystavené zboží za jedno číslo?

– Vezmu za jedno

– deset.

Přišel jsem domů, svělekl jsem se, přistoupil jsem k umyvadlu, natáhl ruku po mýdle a počítal:

– dvě stě sedm.

Umyl jsem si ruce

Položil mýdlo

Smyl mýdlo vodou

– dvě stě deset.

– dvě stě devět.

– dvě stě osm.

– dvě stě sedm.

Konečně jsem ulehl do postele a přikryl se pokrývkou. A co dál? Do hlavy se vkrádaly všelijaké myšlenky. Není snad nutno počítat každou z nich za novou část?

„Něhl jsem rozhodnout tento problém, zato mne na-

do: . . .

„Kdybys začal takhle sečítat ve velké pětákové tra-

žní jako je „Othello“, pak dostoupí možná součet

matice. A nebude snad třeba si je zapamatovat?

„Bláznění je to! Popleťes se! Je třeba počet omezit.

„Jak? A čím?

„. . . r. 19 . . .

„Kamile se dnes naskypla příležitostí, poprosil jsem

„Kadise Nikolajeviče, aby mě vyvedl z pochýbnosti

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

„Přal se jednoho lodivoda: „Jak si na té dlouhé cestě

hlavní, to jest návrat domu.
 Připustíme teď, že při reprodukci prvé části — návrat domu — jenom jdete, jdete, jdete. . . a vůbec nic jiného neděláte. A při reprodukci druhé části — prohlídky výkladu — zas jen stojíte, stojíte, a stojíte. Ve třetí části se umýváte a umýváte, kdežto ve čtvrté ležíte, ležíte, a zas jen ležíte. Taková hra je ovšem nudná, jednotvárná a zas jen ležíte. Taková hra je ovšem nudná, jednotvárná takže režisér od vás vyžaduje podrobnější rozviti každé z jednotlivých částí. To vás přimutí dělit tyto menší skladbné části, rozvíjet je, doplňovat, reprodukovat každou z nich jasně, se všemi podrobnostmi.
 A jestliže dopadnou i nové části jednotlivě, budete je musit znovu stěpit na střední a malé části a opakovat tutež práci až do té doby, dokud se ve vás chuzi po ulici nebudou obrážet všechny pro tuto činnost typické podrobnosti. Setkání se známými, pozorování, mimodoucňho, srážky s chodci a jiné. Když jste byli odhodli nadbytečně a spojil malé části do velikých celků, vytvořil jste si „splavný proud“ (neboli schema).
 Pak nám Torcov počal vykládat točez, co nám říkal styč Šustov při obědě. My s Pašou si jen vyměňovali pohledy a usmívali se při vzpomínce, jak slavný herec rozřezal velké kusy krocana na malé části, jak je koupal „v lázni z omáčky výmyslu představitivosti“, jak pak shrnoval na vidličce omočené malé kusky ve větší dával do ust a záhibně žvýkal.
 — A tak, — uzavřel Arkadij Nikolajevič, — je třeba postupovat — od největších — k středním — od středních — k malým, od malých — k nejmenším částem a pak je znovu spojovat a vracet se k největším.
 Dělení hry a role na malé části je přípustné jen jako prozatímní opatření, — upozorňoval Torcov. — Hra ani role nemožno zůstávat dlouho v takovém rozmělněném stavu, v takových strepínkách. Rozbitá socha a ani na kusky rozřezaný obráz nepůsobí jako umělecké dílo, byť i byly jejich jednotlivé části sebe krásnější. Malými částmi se obtíráme jen v průběhu práce přípravě, kdežto v okamžiku práce tvůrčí se spojují ve velké části; prítom je jejich objem maximální, ale počet minimální; čím hrubší části, tím je jejich počet menší, a čím je jich méně,

hlavní, to jest návrat domu.

Připustíme teď, že při reprodukci prvé části — návrat

domu — jenom jdete, jdete, jdete. . . a vůbec nic jiného

neděláte. A při reprodukci druhé části — prohlídky

výkladu — zas jen stojíte, stojíte, a stojíte. Ve třetí části

se umýváte a umýváte, kdežto ve čtvrté ležíte, ležíte,

a zas jen ležíte. Taková hra je ovšem nudná, jednotvárná

takže režisér od vás vyžaduje podrobnější rozviti každé

z jednotlivých částí. To vás přimutí dělit tyto menší skla-

dné části, rozvíjet je, doplňovat, reprodukovat každou

z nich jasně, se všemi podrobnostmi.

A jestliže dopadnou i nové části jednotlivě, budete

je musit znovu stěpit na střední a malé části a opakovat

tutež práci až do té doby, dokud se ve vás chuzi po ulici

nebudou obrážet všechny pro tuto činnost typické po-

drobnosti. Setkání se známými, pozorování, mimodoucňho,

srážky s chodci a jiné. Když jste

byli odhodli nadbytečně a spojil malé části do vel-

kých celků, vytvořil jste si „splavný proud“ (neboli

schema).

Pak nám Torcov počal vykládat točez, co nám říkal

styč Šustov při obědě. My s Pašou si jen vyměňovali

pohledy a usmívali se při vzpomínce, jak slavný herec roz-

řezal velké kusy krocana na malé části, jak je koupal

„v lázni z omáčky výmyslu představitivosti“, jak pak

shrnoval na vidličce omočené malé kusky ve větší,

dával do ust a záhibně žvýkal.

— A tak, — uzavřel Arkadij Nikolajevič, — je třeba

postupovat — od největších — k středním — od středních —

k malým, od malých — k nejmenším částem a pak je

znovu spojovat a vracet se k největším.

Dělení hry a role na malé části je přípustné jen jako

hlavní, to jest návrat domu.
 Připustíme teď, že při reprodukci prvé části — návrat domu — jenom jdete, jdete, jdete. . . a vůbec nic jiného neděláte. A při reprodukci druhé části — prohlídky výkladu — zas jen stojíte, stojíte, a stojíte. Ve třetí části se umýváte a umýváte, kdežto ve čtvrté ležíte, ležíte, a zas jen ležíte. Taková hra je ovšem nudná, jednotvárná a zas jen ležíte. Taková hra je ovšem nudná, jednotvárná takže režisér od vás vyžaduje podrobnější rozviti každé z jednotlivých částí. To vás přimutí dělit tyto menší skladbné části, rozvíjet je, doplňovat, reprodukovat každou z nich jasně, se všemi podrobnostmi.
 A jestliže dopadnou i nové části jednotlivě, budete je musit znovu stěpit na střední a malé části a opakovat tutež práci až do té doby, dokud se ve vás chuzi po ulici nebudou obrážet všechny pro tuto činnost typické podrobnosti. Setkání se známými, pozorování, mimodoucňho, srážky s chodci a jiné. Když jste byli odhodli nadbytečně a spojil malé části do velikých celků, vytvořil jste si „splavný proud“ (neboli schema).
 Pak nám Torcov počal vykládat točez, co nám říkal styč Šustov při obědě. My s Pašou si jen vyměňovali pohledy a usmívali se při vzpomínce, jak slavný herec rozřezal velké kusy krocana na malé části, jak je koupal „v lázni z omáčky výmyslu představitivosti“, jak pak shrnoval na vidličce omočené malé kusky ve větší dával do ust a záhibně žvýkal.
 — A tak, — uzavřel Arkadij Nikolajevič, — je třeba postupovat — od největších — k středním — od středních — k malým, od malých — k nejmenším částem a pak je znovu spojovat a vracet se k největším.
 Dělení hry a role na malé části je přípustné jen jako prozatímní opatření, — upozorňoval Torcov. — Hra ani role nemožno zůstávat dlouho v takovém rozmělněném stavu, v takových strepínkách. Rozbitá socha a ani na kusky rozřezaný obráz nepůsobí jako umělecké dílo, byť i byly jejich jednotlivé části sebe krásnější. Malými částmi se obtíráme jen v průběhu práce přípravě, kdežto v okamžiku práce tvůrčí se spojují ve velké části; prítom je jejich objem maximální, ale počet minimální; čím hrubší části, tím je jejich počet menší, a čím je jich méně,

hlavní, to jest návrat domu.

Připustíme teď, že při reprodukci prvé části — návrat

domu — jenom jdete, jdete, jdete. . . a vůbec nic jiného

neděláte. A při reprodukci druhé části — prohlídky

výkladu — zas jen stojíte, stojíte, a stojíte. Ve třetí části

se umýváte a umýváte, kdežto ve čtvrté ležíte, ležíte,

a zas jen ležíte. Taková hra je ovšem nudná, jednotvárná

takže režisér od vás vyžaduje podrobnější rozviti každé

z jednotlivých částí. To vás přimutí dělit tyto menší skla-

dné části, rozvíjet je, doplňovat, reprodukovat každou

z nich jasně, se všemi podrobnostmi.

A jestliže dopadnou i nové části jednotlivě, budete

je musit znovu stěpit na střední a malé části a opakovat

tutež práci až do té doby, dokud se ve vás chuzi po ulici

nebudou obrážet všechny pro tuto činnost typické po-

drobnosti. Setkání se známými, pozorování, mimodoucňho,

srážky s chodci a jiné. Když jste

byli odhodli nadbytečně a spojil malé části do vel-

kých celků, vytvořil jste si „splavný proud“ (neboli

schema).

Pak nám Torcov počal vykládat točez, co nám říkal

styč Šustov při obědě. My s Pašou si jen vyměňovali

pohledy a usmívali se při vzpomínce, jak slavný herec roz-

řezal velké kusy krocana na malé části, jak je koupal

„v lázni z omáčky výmyslu představitivosti“, jak pak

shrnoval na vidličce omočené malé kusky ve větší,

dával do ust a záhibně žvýkal.

— A tak, — uzavřel Arkadij Nikolajevič, — je třeba

postupovat — od největších — k středním — od středních —

k malým, od malých — k nejmenším částem a pak je

znovu spojovat a vracet se k největším.

Význam části pro herce poznáte časem, v praxi
brali, řekl Arkadij Nikolajevič:

Závěrem hodiny, když shrňoval to, co jsme dnes pro-
celou hru.

nismu překrásně hry parazit, který zabíjí celý úsek nebo
Častěji tomu tak nebývá. Tu vyrůstá na živém organ-
části alespoň nějak organicky zprizněné s oním dílem
jakých doplních. Zaplat Panbuh, když jsou vložené
ním, celistvými klasickými výtvoři, nevolajícími po ně-
nosti. Ale jsou experimentátory, kteří to dělají s genial-
ných autorů. Tuto svobodu je možno omluvit jen nezby-
herecké části — v nedokonalé propracované hry špat-
Stává se, že je třeba vložit své vlastní — režijní nebo
skládají velké úseky.

Právě takové dělení na části, s cílem je analysovat, je-
nutno provést v každé střední i malé části, z nichž se pak
úseky, z nichž se skládá celá hra.

na zakladní, organické části. Jsou to hlavní, největší
na její hlavní epizody a tím jste „Revisor“ rozdělit
— Právě jste se podívali na hru z tříti perspektivy,
pravěho revisora, — rozpoznamenali se o překot žáci.

— Bez zvědavého postunistra, bez rozsaňého Ospa,
se Torcov.

— A bez čeho se ještě nemůže hra obejít? — výtava
a k poplachu v celém městě, — řekl kdosi.

— Bez hloupé romanuky, bez provinciálních kokot-
jako je Maria Antonovna, díky které došlo k zasnubám

A bez čeho se ještě hra neobejde?
města, v němž „dávali lísky dobrou noc“.

vat nejen bez Chlestakova, nýbrž i bez nainých obyvatel
dale. Z toho vyplývá, že hra „Revisor“ nemůže existo-
Ljapkin-Tapkin, kleveťníci Bobčinský a Dobčinský a tak

řetv vyvářejí ve hře taškáři jako náčelník, Zemljanika,
jíd tragikomickou situací, hčnou Gogolem. Tuto atmos-
tu jen o Chlestakova. Nezbytná je i atmosféra, přípravu

— Dobrá, — souhlasil Arkadij Nikolajevič. — Ale nejde
opravit Sustov.

— Neboli přesněji, bez celého příběhu Chlestakova, —
— Bez revisora, — rozhodl Vjunčov.

existovat?
sebou Gogolova „Revisor“. Bez čeho ta hra nemůže

namena, že rovněž ukoly vytvářejí čáru splavného
oporade ukoly, které je možno navzájem spojovat.
je-li tomu tak, existují velké, střední, malé, závazné
— jsme předtím řekl b částech, vztahuje i na ukoly.

chůdem k vzájemné organické spojitosti se všechno
ky a dusledně vyplývají jeden z druhého.

no stejně o úkolech. Také ty, stejně jako části, mají
vímé vkládat cizí, nesourodé a nesamostatné části,
ndem. Jestliže už jsme jednou řekl, že do hry nelze
přít se rodi organicky z příslušné části, cili je jejím
části část totiž ukládá tvrdí práci nějaký úkol.
ně přednášce.

části části, — prohlásil Arkadij Nikolajevič při
části, který je obsažen v samé vnitřní pod-
části analyzu a studium díla, nýbrž i z jiného
části hry na části je pro nás nezbytné nejen proto,

... 7. 19 ..

o přímoc.

ova tragedie, začínající v osm hodin večer a kon-
něčný cíl. Pak vám nebude připadat dlouhou ani

nažet také vy ve svých rolích a cvičeních od
na dárku a uvědomovat si ji.

— v duchu se těší na oddech doma a přestáva
eno hledání vzruší. Takto si začátek rozděluje cestu

— jesté prudčeji hází ten kámen ještě dále a znovu
— Ze ho nenařdu? — Ale najde ho, má z toho
— jak? — jak nejvíce může před sebe a . . . vzrušuje

— mu nahání strach, víte co dělá? Zák zvedá ka-
— jak, vracející se domů ze školy. Je-li cesta dlouhá,
— vnitřní na takovou práci, vybavuje se mi před

— na druhou a tak dále. Taková hra se zda lehkou.
— cílem. Sehraješ prvon část a tvá pozornost

— část, ovšem že v souvislosti s celou hrou a s jejím
— rované roli. Lčíš se a myslíš jen na nejbližší ná-
— táhne. Doceť jímak se cítíš v době přípravě

— táhne herce a jak nekomcně, s uděsnou rozvlá-
— částí! Poznate, jak těžké je hrát takovou hru,
— ovane a špatně propracované roli, nerozdělené na
— jaký nesvar přichází na scénu v špatně roz-

pródu, - upamatovával jsem se na to, co jsem věděl
o částech.
- A právě úkoly jsou těmi světlými, která určují průběh
splatného proudu a nedopouštějí zbloudění na některém
úseku cesty. Jsou to základní etapy role, kterými se herec
během své tvůrčí práce řídí.
- Úkol? - přemítal hluboce Vjunčov. - V aritmeti-
ce... máš úkoly? Tady... Take úkoly! Nic nechapu!
Hrát dobře - to je úkol! - rozhodl.
- Ano, to je veliký úkol. Náš úkol celozivotní! -
potvrdil Torcov. - A čeho všeho je k tomu třeba? Jen si
pomyšlete: projít prvním, druhým, třetím a čtvrtým
skolním kursem. Nejsou tohle úkoly? Pravda, ještě ne tak
veliké, jako stát se velkým hercem! ...
A abyste vychodili každý z kursů, kolikrát musíte přijít
do školy, kolik lekcí musíte vyslechnout, pochopit a osvo-
jit si; kolika cvičeními projít! Nejsou tohle snad úkoly? !
Pravda, menší nežli vyjít každého z kursů! A abyste
mohli každý den do školy, kolikrát se musíte včas vzbudit,
včas vstát, umýt se, obléci se, běžet po ulici. Take to jsou
úkoly, ale ještě menší.
- A abychom se myšl, kolikrát je třeba brát mydlo,
otírat jim ruce, tvařit! - vzpomínal si Vjunčov. - A ko-
likrát je třeba natahovat kalhoty, kabát, zapínat knoflí-
ky!
- Take to všechno jsou úkoly, ale ty nejmenší, - pravil
Torcov.
Život, lidé, okolnosti a my sami si neustále před
sebe a druh před druhá stavíme řadu překážek a prose-
káváme se jimi jako nějakým prasecem. Z každé z těchto
překážek vyplývá úkol a jednání, nutně k jejich zdolání.
Člověk v každém okamžiku svého života něco chce,
o něco se snaží, něco přemáhá. Nicméně je částým zje-
vem, je-li jeho cíl vysoký, že za celý život nedokončí to,
co započal.
Veliké, světové, všelidské úkoly nejsou řešeny jedním
člověkem, ale pokoleními a věky.
Na scéně jsou tyto veliké, všelidské úkoly vyplňovány
geniálními básníky - jako je Shakespeare, a geniálními
herci, jako jsou Mocalov a Tomáš Salvini.
Tvůrčí práce na scéně je vytyčena velikých úkolů a
opravdové, produktivní, účelné jednání k jejich zdolání.

člověk, závislý od toho, do jaké míry bylo vše před-
čísprávně vykonáno, vyplývá sám sebou.
ně omny vznikají tak, že většina herců nemyslí na
výsledek, ale na jeho výsledek. Pomíjíce jednání samo,
řídí si to rovnou cestou k výsledku. Vznika šarže těch-
sledků, nucení, které může vést jenom k řemeslu.
člověk se a zvykne si na jevíti ne šablonovitě zobra-
věšedky, ale opravdovým, produktivním a účel-
ným, jedním vyplňovat úkoly po celou dobu, po kterou
je na scéně. Je třeba dívat se s láskou na své úkoly
jako pro ně nalezl aktivní jednání. Tak na příklad:
vysleci si hned nějaký úkol a vyplňte jej - uložil nám
Radu Nikolajevič.
Zatím co jsem s Maloletkovou hluboce přemýšlel,
vstoupil k nám Sustov s tímto návrhem:
- Dejme tomu, že jsme oba zamílovaní do Malolet-
kove a oba jsme ji učinili vyznání. Co bychom udělali,
kdyby se to stalo ve skutečnosti?
Mojdřive jsme si všichni tři vytvořili složitě dané okol-
nosti, rozložili je na části a úkoly, z nichž vyplývalo jed-
nání. Když jeho aktivita slabla, použili jsme nových
"náby", a "daných okolností", které s sebou přinesly
novým pohnutkům jsme byli v neustálém zaujetí, takže
jme ani nezpozorovali, že se opona rozhrnula. Objevilo
se prázdné jeviště, na němž byly připraveny a rozvěšeny
korigace pro nějaké dnes večer nahodou davané před-
stavení.
Radu Nikolajevič nás vyzval, abychom vstoupili na
scénu a pokračovali tam ve svém pokusu. Udělali jsme
- Snad si vzpomínáte na jednu z našich prvních ho-
rá, v níž jsem vám také uložil vyjít na scénu a jednat
scénu, snažice se napodobit postavy a vášně. Zato
es, bez ohledu na to, že jste byli postaveni jako tenkrát
evište bez výpravy, bez nábytku i rekvizit, citili se
zví z vás svobodně a lehko. Co vám k tomu dopo-
mohl?
Vnitřní, působivé úkoly, - rozhodl jsem s Rašou.
Ano, - potvrdil Torcov. - Ukazují herci správnou
a odvracejí ho od šarže. Úkol vede herce k poznání

obavě, vznášející úkoly, které jsou s to vyvolat neprosto přiléhavé úkoly, to znamená úkoly typické pro představované roli; úkoly ne přibližně, ale zcela zapojené na samu podstatu dramatického vyobrazení; obzvláště úkoly, odpovídající vnitřní napíiní role a ne povrchní úkoly.

... mi už jen, abych vás varoval před v naší práci rozdíly mezi úkoly, které jsou s to vyvolat neprosto přiléhavé úkoly, to znamená úkoly typické pro představované roli; úkoly ne přibližně, ale zcela zapojené na samu podstatu dramatického vyobrazení; obzvláště úkoly, odpovídající vnitřní napíiní role a ne povrchní úkoly.

... to jest fyzické a psychologické? Rozpoznáváte tedy, - shrnul jsem, - vnější a vnitřní úkoly, které jsou s to vyvolat neprosto přiléhavé úkoly, to znamená úkoly typické pro představované roli; úkoly ne přibližně, ale zcela zapojené na samu podstatu dramatického vyobrazení; obzvláště úkoly, odpovídající vnitřní napíiní role a ne povrchní úkoly.

... jaké! Snad nelze na jevišti pozdravit? - divil se Arkadij Nikolajevič ho rychle upokojoval.

... Zdravit je možno, ale mechanický milovat, trpět, navádět, a strojově, bez jakéhokoli vřelého vzhledu, - podáváte a tisknete ruku a současně se snažíte vyjádřit pohledem své pocity lásky, úcty, přiznání. Každý jde o obvyklé vyplnění, je v nich něco psychologického. Takovým úkolem říkáme elementární psychologické.

... A pak je tu třetí případ. Pripustíme, že včera došlo k nám ke skandální scéně. Veřejně jsem vás urazil, při dnešním setkání bych rád přistoupil, podal vám vinu a prosím, aby se na příhodou zapomnělo. Po-... je nutno mnoho promyslet, pročítat a v sobě vy-... dít, dítve nežli ho lze vyplnit.

... úkoly, jimž může uverit sám herec, spoluherci i přihlížející diváci.

jeho práva vyjít na scénu, zůstat na ní a žít tam svým životem, analogickým s rolí.

Skoda jen, že dnešní pokus o tom nepřesvědčil všechny nebot u některých záku tu byly i dnes úkoly pro úkoly a ne pro jednáni. Proto se hned zvrhly v herecké kousky Veljamingová, si vytkli docela vnější úkol, hraničící se sebeláskou. Govorkovu jako vždy musilo vyplnění jeho úkolu dát příležitost k tomu, aby se blýskl technickou Nic z toho nemůže vést k dobremu výsledku a vede jen k touze hrát, ale ne skutečné jednat. Půstichův úkol nebyl špatný, ale příliš uvážený, literární. Literatura, to je dobrá věc, v hereckém umění není však všim.

1. především úkoly z okruhu naší, herecké strany rampy a ne s té strany, kde sedí diváci. Jinými slovy úkoly vztahující se ke hře, směřující k spoluhercům představitelům ostatních rolí a ne k divákům.

2. úkoly herec-slovčka, analogické s úkoly role.

3. tvůrčí a umělecké úkoly, to jest ty, které umožňují vyplnění základního cíle umění. Vytvoření „přítomnosti lidské duše v roli“ a její umělecké podání.

4. opravdové, živé, aktivní a lidské úkoly, působící hybně na roli a ne úkoly herecké, konvenční, mrtvé nejsoucí v žádném vztahu k představované osobě, nýbrž použité jen pro pobavení diváka.

5. úkoly, jimž může uverit sám herec, spoluherci i přihlížející diváci.

- Slovy „potřebné úkoly“ rozumím:

- Podle jakých znaků je lze rozpoznat? - zřejmě jsem podporovali potřebné.

úkol, aby se vyvarovali nepotřebných a nacházeli a Proto je důležité, aby herci uměli posoudit i kvalitu všechny se hodí a přiměřeně užitek; mnohé jsou škodlivé - Scénické úkoly jsou velmi mnohotvárné. Ale ne Dnes řekl Arkadij Nikolajevič:

... 7. 19.

V další části přednášky Arkadij Nikolajevič pravil: „At je úkol jakkoliv správný, přece jeho nehlavňejší a nejzávažnější vlastnost spočívá v jeho „vábivosti“. V tom, do jaké míry je poutavý pro herce sama, je třeba, aby se mu úkol líbil, aby ho vábil, aby se herci chtěl být vyplnit. Takový úkol má přitahlivou sílu, jako magnet k sobě přitahuje hercovu tvář vůli. Úkoly, které mají všechny tyto pro herce nepostradatelné vlastnosti, nazýváme *tvůrčími úkoly*. Mimo to je důležité, aby úkoly byly přiměřené, dostupné, splnitelné, jímak jimi bude hercova přirozenost znásilňována. Tak na příklad: jaký máte úkol ve své oblíbené scéně „s písní kámi“ z „Brandabá“? Zachránit hrdvo, – odvětil Umnovych. – Tak vidíte! Je snad někdo z lidí s to, splnit takový grandiosní úkol? Zvojte si lehčí úkol. Nejdříve nějaký fyzický, ale poutavý! – A je zajímavý... takový... fyzický? – ostýchavě, s milým úsměvem se k němu obrátil Umnovych. – Pro koho zajímavý? – tázal se Arkadij Nikolajevič. – Pro publikum, – odpověděl náš svydlivý psycholog. – Nestarejte se o ně. Myslete na sebe, – odpověděl Torcov. – Zajímá-li vás samého, budou vás diváci následovat. – Mne nezajímá tak... tohle... Já bych chtěl psychologický úkol... raději!... – Dočkáte se. Ted je ještě příliš brzo, abyste se pouštěli do psychologie a do jiných úkolů. Casem se doberete i těch. Prozatím se omezte na ten nejjednodušší – fyzický. Každý úkol je možno učinit poutavým. – To přece nejde, tak ji oddělit od těla... Duši myslím Lehko se místí... spleton... Na to pozor... – zajíkaje se ujišťoval Umnovych. – Tak, tak! Já tvrdím totéž, – přítakával Torcov. – V každém fyzickém i v každém psychologickém úkolu a v jeho vyplnění je mnoho i z toho druhého. Nižak neoddělíš. Předpokládáme, že máte ztělesnit roli Sallierho v Puskimově hře „Mozart a Sallier“. Psychologické složitá: je těžké rozhodnout se vzít pohár, nallit do něho víno, nasypat jed a podat tento pohár svému příteli, jenž geniovi, jehož hrdvou jsi nadsen. A přece všechno to jsou

Ne poradu byly vážné problémy: jakým způsobem rozvozat úkoly z jednotlivých částí? Psychotechnická metoda při tomto postupu záleží ve stanovení příteřného názvu, který by zvláště dobře charakterisoval určití podstatu zkoumané části. – K čemu je zapotřebí takového křtění? – ptal se Arkadij Nikolajevič na to odpověděl:

... r. 19...
 Na poradu byly vážné problémy: jakým způsobem rozvozat úkoly z jednotlivých částí? Psychotechnická metoda při tomto postupu záleží ve stanovení příteřného názvu, který by zvláště dobře charakterisoval určití podstatu zkoumané části. – K čemu je zapotřebí takového křtění? – ptal se Arkadij Nikolajevič na to odpověděl:

Ukazi vám tuto metodu na příkladě. Dejme tomu, že jsmo pro pokus zvolili slovo „moc“. Položte před ně slovo „chci“: „chci moc“. Taková žádost je ukázkou, jak se to dělá? – žádali jsme vysvětlit. – K tomu máme jednoduchý prostředek, – pravil Torcov, – a to: nešli vyslovte sloveso, položte před ně slovo „chci“: „chci dělat...“

– Jak se to dělá? – žádali jsme vysvětlit. – K tomu máme jednoduchý prostředek, – pravil Torcov, – a to: nešli vyslovte sloveso, položte před ně slovo „chci“: „chci dělat...“

– Ano, činnost, jenomže ne opravdová, produktivní a účelná, jak si žádá pro scénu naše umění, nýbrž herecká, „představovaná činnost“, kterou neuznáváme a vymyšlíme z divadla.

Podvejme se teď, co se stane, přejmenujeme-li úkol pokročoval Arkadij Nikolajevič.

– Ale, promiňte prosím, podstatné jméno je možno nazornit, zobrazit, představit si a to je, dovoďte, rovněž činnost! – přel se Govorkov.

– Ano, činnost, jenomže ne opravdová, produktivní a účelná, jak si žádá pro scénu naše umění, nýbrž herecká, „představovaná činnost“, kterou neuznáváme a vymyšlíme z divadla.

Podvejme se teď, co se stane, přejmenujeme-li úkol pokročoval Arkadij Nikolajevič.

– Jak se to dělá? – žádali jsme vysvětlit. – K tomu máme jednoduchý prostředek, – pravil Torcov, – a to: nešli vyslovte sloveso, položte před ně slovo „chci“: „chci dělat...“

Ukazi vám tuto metodu na příkladě. Dejme tomu, že jsmo pro pokus zvolili slovo „moc“. Položte před ně slovo „chci“: „chci moc“. Taková žádost je ukázkou, jak se to dělá? – žádali jsme vysvětlit. – K tomu máme jednoduchý prostředek, – pravil Torcov, – a to: nešli vyslovte sloveso, položte před ně slovo „chci“: „chci dělat...“

– Umité si představít, jaký význam má sám o sobě dobře zvolený název, vymezující vnitřní obsah části, je třeba onu část „vyloužit“, vysát z ní vnitřní obsah, nechť ho krystalisovat a pro vzniklý krystal najít odpovídající pojmenování. Při hledání tohoto slova herce už sonduje, zkoumá danou část, dává jí krystalisovat a hledá její syntézu. Při volbě názvu najde i úkol sám. Vhodný název, charakterizující podstatu části, prozrazuje v ní obsazený úkol.

Abychom si ozřejmili tuto práci na příkladě, provedeme ji třeba na pásázi „s plenkami“ z „Brandy“, – pravil Arkadij Nikolajevič. – Vezmeme si dvě první části, dvě epizody. Připomenu vám jejich obsah. Agnes, žena pastora Branda, ztratila jediného syna. V tesknosti přebírá jeho relikvie, pleny, šaty, hračky a jiné po něm zbylé věci. Každá věc je zkrápěna slzami zarmoucené matky. Vzpomínky jí derou srdce. K neštěstí došlo proto, že žiji ve vlhké, nezdravé místnosti. Tehdy, když bylo dítě nemocno, prosila matka úplně své muže, aby opustil faru. Ale Brand, fanatik oddaný své myšlence, nechtěl obětovat povinnost pastora pro blaho své rodiny. A to je připravilo o syna.

A teď obsah druhé epizody: přichází Brand. I on sám trpí, trpí za Agnes. Ale fanaticky chápaná povinnost ho dohání až ke krutosti. Přemlouvá ženu, aby darovala věci a hračky po mrtvém dítěti cíkance, neboť ty zabrala její Agnes, aby se oddala Bohu a sloužila hlavnímu cíli jejích zivotu-sluzbě blížinnu.

A nyní extrahujte vnitřní podstatu obou částí a najdete podle toho pro každou z nich odpovídající název.

– Nač je zde třeba dlouho přemýšlet, že? Vše je jasné. Pojmenování pro první úkol je – láska materská a pro druhý, prosím – povinnost fanatika – prohlásil Govorkov.

– Dobře, necht je tomu tak, – souhlasil Torcov. – Nebudu se teď obírat podobnostmi průběhu krystalisace roli a na hrc.

Prozatiťm vám radím, abyste název úkolu nevyjadřovali nikdy podstatným jménem. Těch použijte k pojmenování části. Avšak jevštiní úkoly určujte slovesem.

... se Arkađij Nikolajevič vrátil ke scéně „s plným záměrem z „Branda“ a aby zaměstnal všechny žáky, všichni muži necht se vzít do postavení Branda a vymýšlejí o pojmenování jeho úkolu. Jeho psychologické je jisté blížší. Zato ženy budou představitelkami. Tím je dostupná jemnost ženské a materské lásky. Kaz, dva, tři! Turnaj mezi mužskou a ženskou polonou třídý začíná!

Chci dosáhnout moci nad Agnes, abych jí přinutil k oběti obět, abych jí zachránil a napravil.

Ještě jsem nedotekl větu a už se na mě vrhly ženy a zabrnuly mě svými žádostmi:

Chci vzpomínat na zemřelého!

Chci se k němu přiblížit! Chci s ním být!

Chci ho léčit, laskat ho, chci oň pečovat!

Chci ho vzkřísit! — Chci odejít za zemřelým! — Chci mu být nablízku! — Chci si ho znovu vyvolat a přostřed věcí! — Chci ho vyvolat nazpět z rakve! — Chci, aby se ke mně vrátil! — Chci zapomenout na jeho smrt! — Chci přehlušit stesk!

Maloletková vykřikovala silněji nežli ostatní stále stejnou větu:

Chci se ještě silněji připoutat a nerozloučovat se!

Je-li tomu tak, — ozvalo se se strany mužů, — buďme se bit! — Chci si získat, naklonit Agnes! — Chci ji laskat! — Chci jí dát vyčítit, že chápu její utrpení! — Chci jí vysvětlit veliké úlohy člověka!

Je-li tomu tak, — kritičky v odpověď ženy, — chci vzbudit svým utrpením u svého muže soucit! — Chci, aby viděl mé slzy!

Chci se ještě silněji připoutat a neodloučovat se! — Maloletková.

V odpověď bylo slyšet se strany mužů. — Chci strážit odpovědnost před lidstvem. — Chci hroutit trestem a roztržkou! — Chci vyjádřit zoufalství nad nemožností vzájemného porozumění.

Dokud trvala tato přestřelka, rodily se stále nové a nové myšlenky a pocity, které ke světnu označení vyzálovaly příslných sloves, kdežto slovesa zase vyvolávala nitřní nutkání k aktivitě.

196

přihl všeobecná a nerálná. Abyste ji ozvíll, uvedte konkrétnější cíl. Upoutá-li vás, vzkřičí ve vás touha a nutkání k jednání a jeho vyplnění. A už jste nuceni blíž je určit vhodným názvem, který by vyjadřoval jeho vnitřní podstatu. Bude to sloveso, jež určí životný, aktivní úkol a ne statická představa, pojem, daný podstatným jménem.

— Ale jak najít takové slovo? — nechápal jsem.

— Proto si musíte říci „Chci udělat... co... abych dosáhl moci?“ Odpovězte na otázku a poznáte, jak musíte jednat.

— Chci být mocným, — pravil bez váhání Vjunčov. — Slovo *být* označuje statický stav. Není v něm aktivní nezbytné pro činnost úkol, — poznamenal Arkađij Nikolajevič.

— Chci dostat moc, — opravila Veljammová.

— To má trochu blíž k dějovosti, ale stále je to příliš všeobecné a ihned neuskutečnitelné. Opravdu, jen si zkusíte sednout tuhle na židli s prátním „jen tak“ dostat moc. Je třeba konkrétnějšího a splnitelného úkolu. Jak vidíte, každé slovo se nehodí, každé slovo neponouká k aktivnímu, produktivnímu jednání. Je třeba umět zvolit název úkolu.

— Chci dostat moc, abych mohl obřádnit lidstvo, — navrhl kdosi.

— To je krásná fráze, ale ve skutečnosti je těžko věřit v možnost jejího uskutečnění, — namítl Arkađij Nikola-jevič.

— Chci moc, abych mohl užívat života, abych mohl žít veselé, ve vážnosti, abych mohl uspokojovat své vřtochy, abych mohl ukojit svou sebedásku, — pozměnil větu Suvstov.

— Ta žádost už je reálnější a lépe uskutečnitelná, ale k jejímu vyplnění budete musit rozřešit řadu předběžných pomocných úloh. Takového konečného cíle se nedosáhne najednou, k tomu se dochází postupně, právě jako po stupních schodíste do horního poschodí. Tam se nedostanete jedním rázem. Stoupejte také vy po všech stupních vedoucích k vašemu úkolu a spočítejte je.

— Chci vypadat schopným a moudrým, abych budil důvěru. Chci vynikat, vypracovat se vpřed, obrátit k sobě pozornost a tak dále.

Snaže se přesvědčit ženy, bojoval jsem s nimi, a když už byly všechny ukoly, které mi napovídal rozum, cit i vůle vyčerpaný, měl jsem pocit sehrané scény. Byl to pocit uspokojení.

– Každý ze zvolených ukolů je po svém správný a v té či oné míře nutná k jednání, – řekl Arkadij Nikolajevič. – Jedněm, kteri jsou aktivnější povahy, říká ukol „chci vzpomínat na zemřelého“ jen málo citového. Citili nutnost jiného ukolu: „chci se připoutat a neodlucovat se“. Od čeho? Od všci, vzpomínek, myšlenek na zemřelého. Ale dáte-li tytéž ukoly jiným, zůstanou k nim chladní. Je důležité, aby každý ukol k sobě přitahoval a povzbuzoval.

Nyní se mně, myslím, podarilo, primét vás v praxi odpovědět na otázku: „Proč je třeba ukol oznacit jedine slovesem a ne podstatným jménem?“

To je prozatem vše, co vám mohu říci o částech a ukolech. Caseem vám dopovím ostatní, až vám totiž bude více známo o našem umění a o jeho psychologických metodách, až se setkáme s hrami a rolemi, jež bude možno dělit na části a ukoly.